

Dvě zdobená hliněná tkalcovská závaží z doby bronzové z Prahy-Čakovic a Prahy-Veleslavína

Pavel Kacl

ÚVOD

Při dvou zatím nepublikovaných předstihových archeologických výzkumech v severních částech Prahy byla v letech 2016 a 2017 nalezena dvě hliněná závaží s neobvyklou výzdobou. První z nich pochází z Cukerní ulice v Praze-Čakovicích (ppč. 139 a 143; *Rytíř a kol. 2017; Kacl 2018*), druhé bylo rozpoznáno v náleзовém souboru z prostoru mezi ulicemi Pod Dvorem, Veleslavínskou a U Zámečku v Praze-Veleslavíně (ppč. 143, 144, 145/1, 145/2, 146/2, 146/8, 147; *Kacl a kol. 2018*); (*obr. 1*). Nálezy obdržely inventární čísla archeologické sbírky Muzea hlavního města Prahy, a to A 689227 (Čakovice) a A 701026 (Veleslavín).

Obr. 1. Poloha nálezů na plánu Prahy. 1: Cukerní ulice, Praha-Čakovice, 2: Veleslavínská ulice, Praha-Veleslavín.

ZÁVAŽÍ Z PRAHY-ČAKOVIC

Exemplář je válcovitého tvaru o šířce 3,35 cm a výšce 4,9 cm s mírně vypouklými stěnami. Hmotnost činí 181 g. Oválný otvor o rozměrech 0,8 × 1,0 cm má hladké stěny a prochází rovně středem v místě delší osy. Závaží nese známky poškození, a to v blízkosti okrajů otvoru a na části boční stěny. Je slepeno ze dvou fragmentů.

Ornament je na bočních stěnách tvořen rytými svislými liniemi, a to samostatnými i doprovázenými vodorovnými či mírně šikmými zářezy do motivu připomínajícího větévku. Svislé rýhy, nedosahující až k podstavám, se kvůli poškození dochovaly pouze tři, další mohla být hypoteticky přítomna v místě rovné praskliny a dvě snad byly původně vytvořeny na odštípnuté ploše. Je možné, že výzdoba tak sestávala ze šesti svislých linií, z nichž tři (v případě symetrického provedení) tvořily součást motivu větévky (*obr. 2:1, 3:1*).

Materiál je jemný, homogenní, pouze s příměsí droboulinkých zrněk písku a slídy, ojediněle zrn do 2 mm a je vypálen do světle červenookrové barvy. Na polovině bočních stran a obou podstavách pak způsobil výpal šedé zbarvení.

Závaží bylo vyzvednuto z kontextu 103 02, popsaného jako středně ulehlá až kyprá tmavě hnědošedá jílovitá hlína a tvořícího výplň objektů 103A a 103B. Výkop prvního z nich (103A 01), přibližně pravouhého tvaru s oblými rohy, zabíhal mimo zkoumanou plochu, dosahoval šířky 390 cm a hloubky 26–62 cm a jeho dno tvořily jednotlivé mělké misovité prohlubně. Nepravidelné dno svědčí pro interpretaci objektu

Obr. 2. Zdobená hliněná závaží.

1: Praha-Čakovice, 2: Praha-Veleslavín.

103A spíše coby hliníku než zahloubeného domu. Ve svém severovýchodním rohu byl v superpozici s kruhovým objektem 103B s podhloubenými stěnami a plochým dnem. Tvarem i rozměry odpovídá objekt 103B zásobní jámě. Jelikož výplně – tím pádem ani vzájemný stratigrafický vztah – od sebe nebylo možné opticky rozpoznat, byly oba objekty v terénu evidovány jako jeden (103). V nálezech z kontextu 103 02, de facto 103A 02 + 103B 02, převažují keramické zlomky přiřaditelné převážně štitarské kultuře, intervalu mladší až pozdní doby bronzové či jen době bronzové, výjimečně i knovízské kultuře.

Obdobná potíž s rozlišením výplní nastala na jižní straně hliníku 103A, kde se v superpozici s ním nacházela další jáma kruhového půdorysu s podhloubenými stěnami, označená číslem 101 a rovněž interpretovatelná jako zásobní jáma. Několik kusů keramiky z výplně řadí objekt 101 bezpečně do únětické kultury.

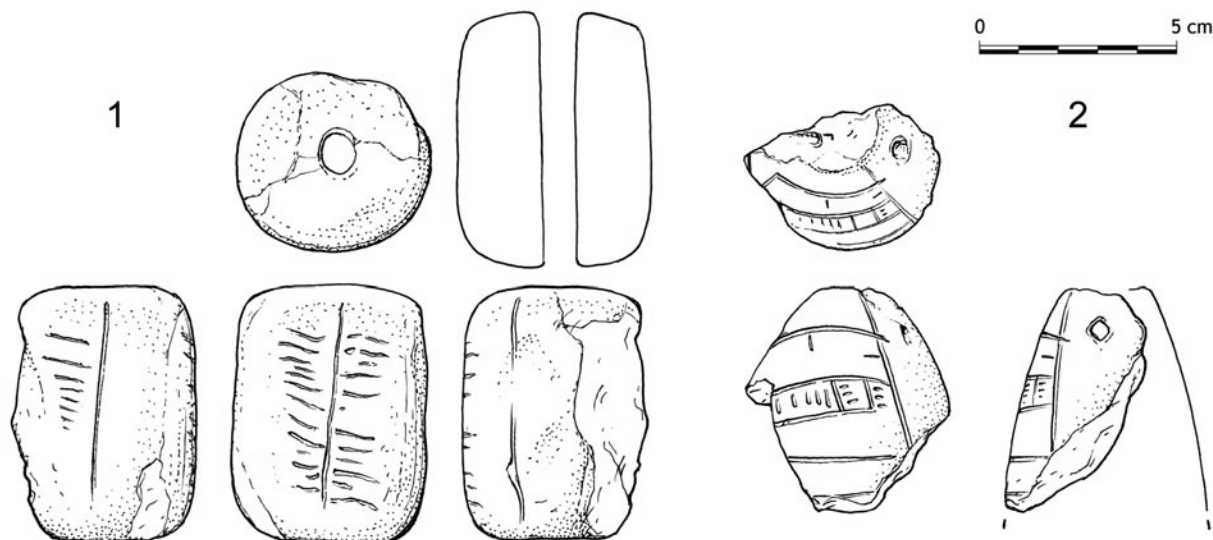
ZÁVAŽÍ Z PRAHY-VELESLAVÍNA

Fragment pochází z horní části závaží tvaru komolého kuželu, snad s plochou vrchní stranou. Dochovaná výška činí 4,15 cm, hmotnost 53 g. Úzký otvor se středem 1,1 cm pod vrchní stranou je vytvořen ve tvaru obdélníku (téměř čtverce) postaveného na roh a vedl původně skrz celé závaží. Na dochované straně závaží má otvor rozměry 6 × 4 mm. Výzdobu zpodobňuje pětice rytých mírně šikmých linií. V pásce uprostřed zlomku se nacházejí svislé vrypky vysoké 3 mm, uspořádané poněkud nepravidelně v pětici. Zprava s nimi sousedí slabá rytá svislá linie vedoucí od spodní rýhy pásky a nedosahující zcela po rýhu vrchní a trojice vodorovných vrypů širokých 2,5 mm umístěných pod sebou. V pravé části při šikmé shora vedoucí linii je vytvořena taktéž trojice drobných čokovitých vrypů v pravidelném uspořádání pod sebou. V poli nad zmíněnou rytou páskou se nachází jeden mělký vodorovný vryp či rýžka o šířce 3 mm, a to uprostřed mezi mírně šikmými delšími rýhami při pravém konci u šikmé rýhy vedoucí shora dolů. U horní přibližně horizontální linie (nad pětici vertikálních vrypů) je vytvořen ještě jeden svislý vryp vysoký 3 mm, ačkoli jeho intencionalita není jasná. Zmíněná šikmá rýha vede od lomu boční strany závaží s vrchní plochou a mírně šikmé (téměř horizontální) rýhy u ní končí. Na levé straně dochovaného zlomku se torzovitě dochovala další šikmá linie vyrytá od lomu na vrchní straně a krátká část ještě jedné rýhy vedoucí šikmo shora dolů. První (pravá) a třetí (zcela levá) linie jsou rovně vedeny v úhlu asi 60–70° zleva doprava (bráno shora), zatímco druhá (druhá zleva) linie v tomtéž úhlu zprava doleva (obr. 2:2, 3:2).

Vnější povrch je relativně rovnoměrně vypálen do světle šedočervené barvy, zbarvení vnitřního materiálu je světle cihlově červené.

Zlomek byl nalezen v kontextu první mechanické vrstvy v sondě D10 (0–50 cm od povrchu skrývky, šířka sondy činila 3 × 3 m). Většina této mechanické úrovně zasahovala do vrstvy D10 001, vrchní výplně

široké erozní sníženiny, tvořené středně hnědou pevnou prachovitou hlinou, s mírnými příměsemi kamínků a malých kamenů a nahodilými příměsemi velmi malých uhlíků, velmi malých a malých zlomků mazanice, středních a velkých kamenů a písku. Z malé části se do první mechanické úrovně mohly dostat i movité nálezy z kontextu D10 004. Tato stratigrafická jednotka označuje vrstvu středně šedohnědé až okrovohnědé písčité hlíny s četnými příměsemi kamínků, velmi malých a malých uhlíků, s nahodilými příměsemi velmi malých zlomků mazanice. Vrstva D10 004 nasedala na podloží. Obě vrstvy představují přemístěné sedimenty z blízkého prostoru osídleného ve střední, mladší a pozdní době bronzové. V movitých nálezech z uvedené mechanické úrovně převažují zlomky keramiky knovízské a štítarské kultury, v menší míře se vyskytly i fragmenty nádob mohylové kultury, úlomky zvířecích kostí a mazanice a jeden kus částečně obroušeného kamene.

Obr. 3. Zdobená hliněná závaží. 1: Praha-Čakovice, 2: Praha-Veleslavín. Kresba M. Černý.

TKALCOVSKÁ ZÁVAŽÍ DOBY BRONZOVÉ S VÝZDOBOU NA BOČÍCH

Hliněná závaží interpretovaná nejčastěji jako tkalcovská patří v pravěkých sídlištních kontextech z prostředí Čech k běžným nálezům, zejména v mladší a pozdní době bronzové. Jejich výskyt v situacích hrobových je výjimečný. Následující shrnutí, s výjimkou nálezů závaží zdobených na bočních stranách, je pouze co nejstručnějším výtahem z prací, které se tématu věnují detailněji. Podrobnější shrnutí pojednávané kategorie artefaktů v době bronzové včetně odkazů na relevantní literaturu přinesla naposledy práce zabývající se souborem závaží ze žlabovitých a dalších sídlištních objektů odkrytých u Březnice, okr. Tábor (*Chvojka et al. 2019*).

Pro únětickou kulturu jsou závaží válcovitého tvaru s podélným otvorem typická, objevují se však i závaží jehlancovitá a kuželovitá (*Jiráň ed. 2008, 47; Menšík – Chvojka 2015, 197–198*). Případná výzdoba se občas objevuje na válcovitých variantách, soustřeďuje se na jednu či obě podstavy a bývá provedena především vpichy (kromě níže zmíněných případů např. v Blšanech, okr. Louny; *Pleinerová 1966, obr. 37*). Dva největší soubory zdobených únětických závaží, mezi kterými se vyskytla i výzdoba bočních stěn, jsou popsány z Prahy-Řáblic a bývalé Hrdlovky (okr. Teplice) v Podkrušnohoří.

V Praze-Řáblicích byla v roce 1934 prozkoumána narušená sídlištní jáma se zlomky keramiky, kamenným sekeromlatem, fragmenty zvířecích kostí a 27 celými hliněnými válcovitými závažími a 20 zlomky dalších kusů. Část závaží nese výzdobu vpichy uspořádanými do koncentrických kružnic kolem otvorů, a to na jedné i obou podstavách. Kromě více či méně pravidelných kružnic se vyskytly i odchylky a nepravidelnosti. Motiv kružnice byl ve dvou případech tvořen i širšími a hlubšími důlky. Výzdoba bočních stran se omezila pouze na jeden případ šikmého žlábků. Vzhledem ke stopám přepálení na nálezech je výplň jámy interpretována jako úklid po stavbě s tkalcovským stavem, která zanikla požárem (*Neustupný 1939*).

Plošný výzkum v letech 1987–1990 mezi vesnicemi Hrdlovkou a Lipticemi, na území zničeném posléze těžbou hnědého uhlí, zachytil mj. hroby únětické kultury. Mezi nimi byl prozkoumán neobvyklý oválný objekt se stopami žáru označený jako 1245/89. Z celkového počtu 45 válcovitých závaží umístěných spolu s kusy přepálené keramiky a spálenými kostmi zvířat v tomto objektu mělo 19 závaží výzdobu. Výška závaží se pohybovala mezi 14 a 16 cm, šířka mezi 6 a 9 cm. Průměrná hmotnost činila 772 g (většinou mezi 600 a 740 g). Výzdoba se soustředila na jednu z podstav, případně obě podstavy, a byla provedena vpichy obvykle do motivu soustředných kružnic či jejich částí okolo otvoru, někdy do nepravidelného uspořádání. Na třech závažích se objevila vodorovná linie tvořená vpichy na bočních stranách (Beneš 1999); (obr. 4:1–3).

V sídlištních kontextech mohylové kultury střední doby bronzové jsou popisována závaží jehlancovitého tvaru (Jiráň ed. 2008, 106; Menšík – Chvojka 2015, 199), případně kuželovitého nebo se kuželovitým tvarem blížící (Bláhová-Sklenářová 2018, 634–635, obr. 1:5; Chvojka et al. 2019, 297). Otvor se nachází v horní části. Výzdobné prvky nejsou známy.

V prostředí popelnicových polí převažují jehlancovitá závaží především se čtvercovou podstavou, méně s podstavou obdélníkovitou; častá jsou také závaží ve tvaru komolého kužele, případně tvaru hrškovitého. Vrchol bývá rovný či zaoblený. Většina závaží má v horní části příčný otvor, výjimečně jsou otvory dva, provedené kolmo na sebe, nebo žádný. Lišívají se provedením výpalu. U některých je uváděno pouze vysušení či velmi slabý výpal, jiná bývají vypálena důkladně. Zkreslující roli v některých případech jistě hraje druhotné přepálení, např. při požáru (Hrala 1973, 75; Jiráň ed. 2008, 185, 196; Chvojka 2009, 83–84; Smejtek 2007–2011, 213–214; Kuna – Němcová a kol. 2012, 132–133).

Výzdoba se zpravidla vyskytuje na vrchních plochách, a to v podobě rytých linií, žlábků, důlků a otisků. Objevují se motivy křížů a paralelních rýh či žlábků, jednotlivé i vícečetné prstové důlky, otisky prstů, vřepy, kruhové kolky, kruhové prohlubně, vzácně i negativní reliéf vytvořený vtlačení bronzových předmětů (Moucha 2002; Smejtek 2007–2011, 213; Kleinová 2013, 67–68; Menšík – Chvojka 2015, 192, 199; Chvojka et al. 2019, 279–283, obr. 8). Umístění ornamentu mimo vrchní stranu závaží jsou výjimečná a lze je najít jak na podstavách, tak na bočních stranách.

Fragment jehlancovitého závaží z mladší doby bronzové nalezený u Babic (okr. Prachatice) je dekorován žlábkováním, které na ploché vrchní ploše vytváří šesticípou hvězdu a na vrchní části bočních stran (mezi příčným otvorem a vrcholem) trojici paralelních oběžných linií (Parkman 2003, 4, obr. 33:11; Chvojka 2009, 84); (obr. 4:5).

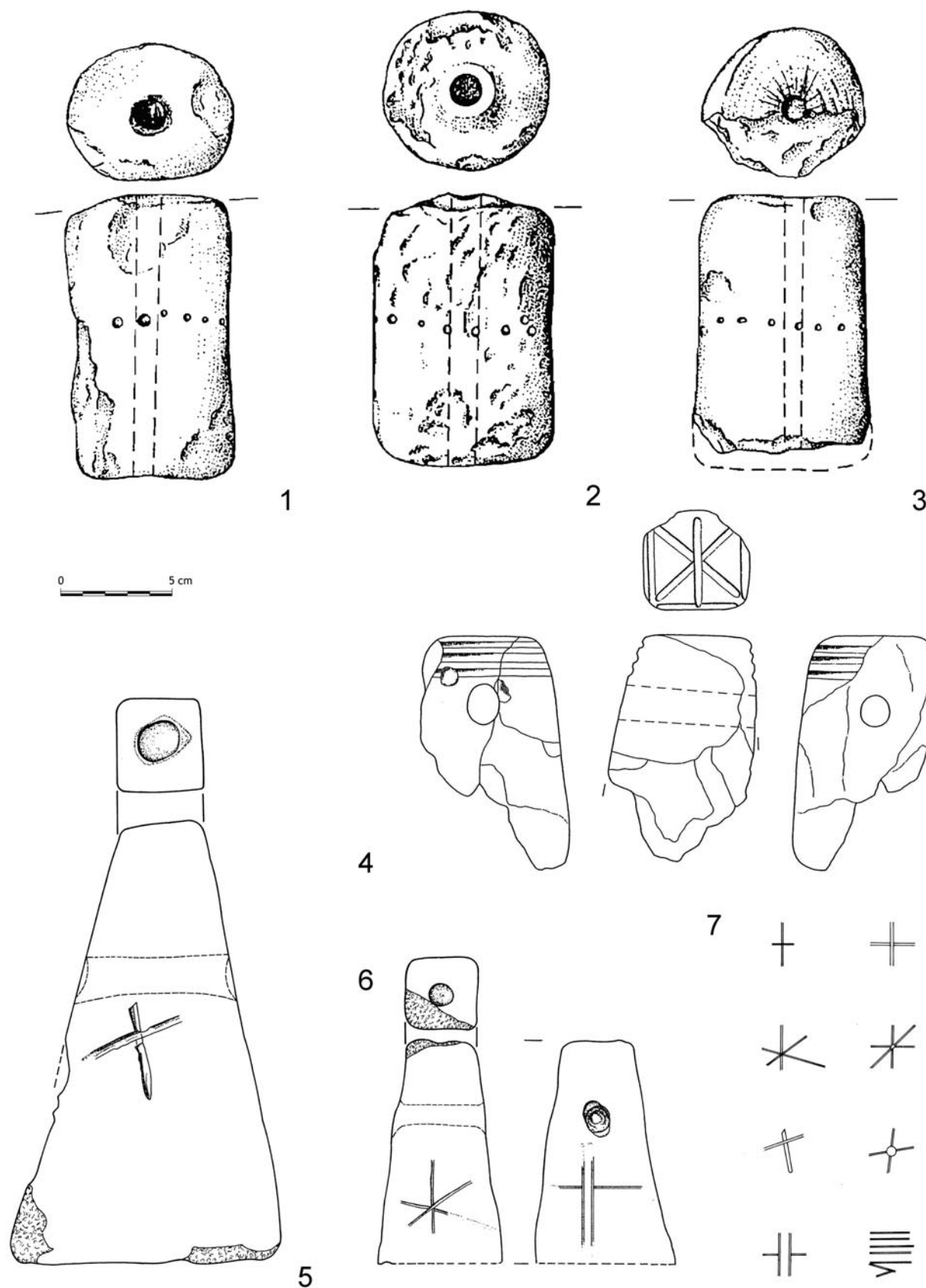
Vedle jehlancovitého a kuželovitého se ve štítarské kultuře, ve smyslu třídění podle tvaru, objevuje nový typ – tzv. trapézovité závaží s výrazně obdélnou (úzkou) podstavou (Kuna – Němcová a kol. 2012, 129).

Dle současného stavu poznání lze štítarské kultuře nebo až době halštatské přisoudit trapézovité závaží z pískovny W. Schillera v Nezabylicích (okr. Chomutov), zdobené na obou delších bocích otisky jednoho či více tordovaných tyčinkovitých předmětů (možná nákrčníku či náramku); (Preidel 1935, 95/1, Taf. X:11; Moucha 2002, 135, obr. 2:1–3a).

Jehlancovitá tkalcovská závaží s výzdobou na bočních stěnách se nacházela ve žlabovitém objektu v podlaze domu z rozhraní relativně chronologických stupňů Ha B a Ha C na hradišti Burgstallkogel u Kleinklein ve Štýrsku. Ze 107 závaží, ležících ve dvou řadách, bylo 65 kusů zdobeno, většinou jen na vrchní ploše. Dvanáct závaží neslo ornament na bočních stranách, a to v podobě rytých křížů, šesticípých hvězd, vodorovných a šikmých linií, značky v podobě dvou proti sobě položených T či důlků (obr. 4:5–7). V sedmi případech výzdobu na bocích doprovázely i značky na vrchních plochách. Nálezová situace byla interpretována jako pozůstatek tkalcovského stavu (Dobiat 1990).

Ačkoli těmto hliněným artefaktům je pro dobu bronzovou přiznávána jako primární funkce zatížení osnovy tkalcovského stavu, s opatrností se uvádějí i další možná využití (souhrnně Chvojka et al. 2019, 268), některá vzhledem k povaze a křehkosti materiálu těžko uvěřitelná (závaží k rybářským sítím). Živá a stále diskutovaná je představa podstavců pro rozně zasunutých do otvoru, výmluvně nastíněná V. Schmidtem (1896, 258–263). Oproti tomu již jen jako kuriozitu lze uvést romantickou interpretaci závaží F. Petery Rohoznického coby „bohoslužebných lingamů“ dokládajících „pyjopoctu“ (Sklenář 2018, 99–101).

Účel výzdoby závaží zůstává zcela nejasný. Ať už se jedná o jednoduché okrášení, značku výrobce nebo majitele, označení pro umístění na tkalcovském stavu, individuální uměleckou expresi (radostnou hravost) či další možnosti (souhrnně Smejtek 2007–2011, 213; Chvojka et al. 2019, 293). Závaží s výzdobou

Obr. 4. Hliněná závaží s výzdobou na bočních stranách. 1–3: Hrdlovka (podle Beneš 1999, upraveno), 4: Babice (podle Parkman 2003), 5–7: Burgstallkogel u Kleinklein (podle Dobiát 1990, upraveno), 7: typy rytých značek na bočních stranách závaží – bez měřítka.

na bočních stěnách se častěji v době bronzové objevují ve východním Středomoří a ani zde jejich význam není jednoznačně vysvětlen (Misk 2013). Vyloučit v některých případech nelze ani votivní či obecně rituální funkci, jak naznačuje mladší případ zdobených závaží a kotoučovitých idolů s měsícovitým vykrojením z halštatského hradiště Molpíru u Smolenic (okr. Trnava); (Stegmann-Rajtár 1998, 269–275, 278–282; táž 2000). Symbolický smysl hrál jistě důležitou roli v těch vzácných případech, kdy byla tkalcovská závaží přiložena do hrobu, avšak výzdobou či spíše její absencí se taková závaží od obvyklých sídlištních nálezů neodlišovala (Chvojka 2009, 84).

ZÁVĚR

Z uvedeného souhrnu zdobených závaží vyplývá, že exempláře z pražských Čakovic a Veleslavína se svou výzdobou vymykají.

Závaží z Čakovic se svým válcovitým tvarem řadí do starší doby bronzové a nejspíše jako odpad se dostalo do výplně zaniklé zásobní jámy únětické kultury, narušené v pozdní době bronzové štítarským hliníkem. Rytá výzdoba větviček a rýh na bočních stranách se liší od nevelkého množství známých dekorů v podobě vpichů (obr. 4:1–3) či žlábků.

Dataci veleslavínského kuželovitého závaží, vyzvednutého ze splachového souvrství, nelze stanovit přesně. S největší pravděpodobností náleží do období popelnicových polí, stejně jako většina zlomků keramiky ze stejného nálezového kontextu patřila kulturám knovízské a štítarské. S tím ostatně souhlasí tvar komolého kužele. Výzdoba bočních stran hliněných závaží se ani v těchto kulturách neobjevuje často a žádný analogický nález, který by odpovídal rytým liniím tvořícím políčka prázdná či s vrypy, se nepodařilo dohledat. Jen velmi vzdálenou obdobu bychom se mohli pokusit hledat u fragmentu jehlancovitého závaží z jihočeských Babic, kde se ve vrchní části nad otvorem nachází trojice oběžných úzkých žlábků doplňující motiv šesticípé hvězdy na plochem vrcholu (obr. 4:4), nebo u jehlancovitých závaží z hradiště na Burgstallkogelu u Kleinklein, na jejichž bočních stranách se v deseti procentech případů rytá výzdoba v podobě křížů, hvězd a dalších vzorů objevila (obr. 4:5–7).

Co se týče funkce obou nálezů, lze v nich se vši pravděpodobností shledávat tkalcovská závaží, sloužící k napnutí osnovních nití vertikálního tkalcovského stavu, eventuálně předměty s touto činností symbolicky spjaté, pokud bychom připustili, že neobvyklá výzdoba indikuje využití závaží v duchovní sféře, např. jako votivní dar. Nálezové kontexty ke konkrétním účelům předmětů vodítka neposkytují.

PRAMENY A LITERATURA

- Beneš, J. 1999: Starobronzové pohřebiště s objekty zvláštního charakteru z Hrdlovky, severozápadní Čechy. In: P. Čech (ed.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993–1997. Most, 45–75.
- Bláhová-Sklenářová, Z. 2018: Keramický soubor mohylové kultury z Hostouně (okr. Kladno) – hrob či depot? Archeologie ve středních Čechách 22, 627–644.
- Dobiat, C. 1990: Der Burgstallkogel bei Kleinklein I. Die Ausgrabungen der Jahre 1982 und 1984. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 13. Marburg.
- Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. Archeologické studijní materiály AÚ ČSAV 11. Praha.
- Chvojka, O. 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque 6. Brno.
- Chvojka, O. – Menšík, P. – Šálková, T. – Kuna, M. 2019: Tkalcovská závaží nebo podstavce pro rozně? Hliněná závaží ze sídelního areálu z mladší doby bronzové u Březnice (okr. Tábor) z pohledu archeologie a archeobotaniky. Archeologické rozhledy 71, 267–308.
- Jiráň, L. ed. 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.
- Kacl, P. 2018: Praha-Čakovice. In: Archeologický výzkum v Praze v letech 2016–2017 (paleolit – doba stěhování národů). Archaeologica Pragensia 24, 513–515.
- Kacl, P. a kol. 2018: Nálezová zpráva ze zjišťovacího a předstihového záchranného archeologického výzkumu provedeného při akci „Přístavba a nástavba domu čp. 54, k. ú. Veleslavín – Obytný areál Veleslavín II. etapa“. Číslo akce Archeo Pro: 29/17 a 49/17 AP. Nepublikovaná nálezová zpráva uložena v archivu Archeo Pro, o. p. s.
- Kleinová, K. 2013: Osídlení doby bronzové na lokalitě Vínův-V Žabokřiku. Nepublikovaný rukopis diplomové práce uložený na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

- Kuna, M. – Němcová, A. a kol. 2012:* Výpověď sídlištního odpadu. Nálezy z pozdní doby bronzové v Roztokách. Praha.
- Menšík, P. – Chvojka, O. 2015:* Massenfunde vorgeschichtlicher tönerner Webgewichte in der Tschechischen Republik. *Fines Transire* 24, 191–207.
- Misk, L. 2013:* A Few Comments on Loomweight Decoration. *Studies in Ancient Art and Civilization* 17, 303–308.
- Moucha, V. 2002:* Zdobená tkalcovská závaží z mladší doby bronzové. Sborník Západočeského muzea v Plzni, řada Historie 16, 132–136.
- Neustupný, J. 1939:* Únětická závaží a sekeromlaty se žlábkem. *Památky archeologické* 41, 122–124.
- Parkman, M. 2003:* Osídlení Prachaticka v pravěku a rané době dějinné. Nепublikovaný rukopis diplomové práce uložený na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.
- Pleinerová, I. 1966:* Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejich sousedství I. *Památky archeologické* 57, 339–455.
- Preidel, H. 1935:* Heimatkunde des Bezirkes Komotau (4. Band: Geschichte, 1. Heft: Urgeschichte). Komotau.
- Rytíř, L. a kol. 2017:* Nálezová zpráva ze zjišťovacího a předstihového archeologického výzkumu provedeného při akci „Rezidence Cukerní“. Číslo akce Archeo Pro: 7/16 AP a 39/16 AP. Nепublikovaná nálezová zpráva uložená v archivu Archeo Pro, o. p. s.
- Schmidt, V. 1896:* Praehistorické sídliště u Knovíze s popelovitými jamami. *Památky archeologické* 16, 243–278.
- Sklenář, K. 2018:* František Petera Rohoznický – první archeolog Prahy. *Archaeologica Pragensia* 24, 7–166.
- Smejtek, L. 2007–2011:* Osídlení z doby bronzové v Kněževsí u Prahy 1–3. Praha.
- Stegmann-Rajtár, S. 1998:* Spinnen und Weben in Smolenice-Molpír. Ein Beitrag zum wirtschaftlichen und religiös-kultischen Leben der Bewöhner des hallstattzeitlichen „Fürstensitzes“. *Slovenská archeológia* 46, 263–287.
- Stegmann-Rajtár, S. 2000:* Kultúrne vzťahy halštatského hradiska Molpír pri Smoleniciach na príklade hlinených predmetov kultového charakteru. *Pravěk Nová řada* 10, 457–471.

Two Bronze Age decorated clay weaving weights from Prague-Čakovice and Prague-Veleslavín

Two fired clay weights with unusual decoration on their sides were found in various localities within Prague in 2016 and 2017. The first specimen comes from a superposition of settlement features dating from the Early and Final Bronze Age, but the weight can be reliably attributed to the Únětice culture. It has a cylindrical shape with a lengthwise opening and its decoration consists of a combination of a twig motif and vertical lines. The other find comes from a solifluction formation with a predominance of settlement waste from the period of the Knovíz and Štítary cultures. Only a fragment of it has survived. It had the shape of a truncated cone with a transverse opening in its upper part. The decoration consisted of incised lines forming several squares in which notches were present in places. Both weights were probably used for tightening the warp in a vertical weaving loom. The purpose of the decoration remains unknown and no exact analogies to it have been identified.

English by *Jan Machula*

Fig. 1. Locations of the finds shown on a schematic plan of Prague.

Fig. 2.–3. Decorated ceramic weights. 1 – Prague-Čakovice, 2 – Prague-Veleslavín.

Fig. 4. Clay weights with decorated sides (7 – types of incised symbols on the weights' sides).

